

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3335/2022. (VII. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Törvényszék 73.Pf.638.832/2019/12. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A személyesen eljáró indítványozó az Alkotmánybírósról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz a Pesti Központi Kerületi Bíróság 5.P.301.107/2019/12. számú ítélete és a Fővárosi Törvényszék 73.Pf.638.832/2019/12. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt.
- [2] Kérelmét az indítványozó az Alaptörvény E) cikk (2) bekezdése, M) cikk (1) bekezdése, T) cikk (3) bekezdése, I. cikk (1) bekezdése, IV. cikk (1) bekezdése, V. cikke, XII. cikk (1) bekezdése, XIII. cikk (1) bekezdése, XV. cikk (1) bekezdése, valamint a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése rendelkezéseinek sérelmére alapította.
- [3] 2. Az alkotmányjogi panasz benyújtásának alapjául szolgáló bírósági ítéletekben megállapított tényállás szerint az indítványozó egy magyarországi pénzintézettel 2008 májusában kötött gépjármű vásárlás céljából deviza (CHF) alapú, változó törlesztésű, 120 hónap futamidejű kölcsönszerződést. A pénzintézet a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvényben rögzített elszámolás szabályairól és az egyes egyéb rendelkezésekről szóló 2014. évi XL. törvényben (DH2. tv.) foglalt elszámolási kötelezettségének 2015. február 1-jei fordulónappal eleget tett és a tisztességtelenül felszámított összeget 902 669 Ft-ban állapította meg. Ennek eredményeként az indítványozó hátralévő, esedékessé nem vált tőketartozását 837 662 Ft-tal, a fennálló 120 681 Ft elmaradását 65 007 Ft-tal csökkentette. Az indítványozó ezzel kapcsolatosan Békéltető Testületi eljárást nem kezdeményezett, így az elszámolás felülvizsgáltnak minősült. Az indítványozó 2015 márciusától nem tett eleget a törlesztőrészlet-fizetési kötelezettségének. A pénzintézet a kölcsönszerződést 2015. június 24-én azonnali hatállyal felmondta, amelyet az indítványozó 2015. június 29-én átvett. A pénzintézet 2018. december 31-ei hatállyal beolvadással megszűnt, általános jogutódja pert indított kölcsön megfizetése iránt az indítványozóval szemben. A felperesi keresetnek az elsőfokú bíróság helyt adott és az indítványozót a tartozás visszafizetésére és késedelmi kamat megfizetésére kötelezte. Az indítványozó fellebbezése alapján eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet helyben hagyta.
- [4] A jogerős ítélettel szemben az indítványozó alkotmányjogi panaszt terjesztett elő, kérve az elsőfokú bírósági döntés alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését is. Az indítványozó álláspontja szerint a deviza alapú kölcsönszerződés megkötésekor az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatás nem volt teljeskörű, így nem lehetett tisztességes, mert nem terjedt ki az árfolyamteher változásainak következményeire. A törlesztőrészlet nagymértékű növekedése és az árfolyamkockázat korlátlan áthárítása az adósra a teljesítést ellehetlenítette, ezért álláspontja szerint a szerződés, mint lehetetlen szolgáltatásra irányuló szerződés, semmis. Indítványában – lényegében megismételve a fellebbezési kérelmében már előadott és a jogerős ítéletben elbírált érvelését – hivatkozással a Kúria 2/2014. PJE határozatában foglaltakkal kapcsolatos álláspontjára, a 93/13/EGK tanácsi irányelvre, valamint az Európai Bíróság egyes ítéleteire, kifejtette, hogy álláspontja szerint a bírósági döntésekben követett jogértelmezések nem felelnek meg az uniós jognak az ún. devizahiteles szerződések árfolyamkockázattal, illetve a fogyasztók arról való megfelelő tájékoztatásával kapcsolatos tartalmi követelményeire vonatkozó – és a nemzeti jogszabályokkal szemben elsőbbséget élvező és a nemzeti bíróságok által közvetlenül érvényesítendő – helyes értelmezésének és az uniós joggyakorlatnak. A bíróságok eljárása, amelyek során szerinte azok a tényállást nem tárták fel kellőképpen, illetve döntéseiket nem indokolták megfelelően, és amelyek során továbbá a fegyverek egyenlőségének elve sem érvényesült, az Alaptörvény

E) cikk (2) bekezdése, M) cikk (1) bekezdése, T) cikk (3) bekezdése, I. cikk (1) bekezdése, IV. cikk (1) bekezdése, V. cikke, XII. cikk (1) bekezdése, XIII. cikk (1) bekezdése, XV. cikk (1) bekezdése, valamint a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése sérelméhez vezetett.

- [5] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-a szerint folytatott eljárásában mindenekelőtt az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának formai és tartalmi feltételeit vizsgálja. Ennek során megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság formai feltételeinek [Abtv. 30. § (1) bekezdés, valamint 52. § (1b) bekezdés) a)–f) pont] az alábbiak szerint nagyobb részében nem tesz eleget.
- [6] Az indítványozó az alkotmányjogi panaszt a támadott jogerős ítélet kézbesítésének időpontjához képest az elsőfokú bíróság útján az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti határidőben terjesztette elő.
- [7] Az alkotmányjogi panasz az Abtv. 52. § (1b) bekezdés a)–f) pontjaiban foglalt formai követelményeknek csak részben tesz eleget. Megjelöli az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést (Abtv. 27. §-a); és az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [E) cikk (2) bekezdés, M) cikk (1) bekezdés, T) cikk (3) bekezdés, I. cikk (1) bekezdés, IV. cikk (1) bekezdés, V. cikk, XII. cikk (1) bekezdés, XIII. cikk (1) bekezdés, XV. cikk (1) bekezdés, valamint a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdés]. Az indítvány kifejezett kérelmet fogalmaz meg a támadott bírói döntés(ek) alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére is.
- [8] Az indítványban foglalt hivatkozások közül az Alaptörvény IV. cikk (1) bekezdése, V. cikke, XII. cikk (1) bekezdése, XIII. cikk (1) bekezdése, XV. cikk (1) bekezdése, továbbá a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdései olyan rendelkezések, amelyek valóban rögzítenek az indítványozót is megillető Alaptörvényben rögzített jogot; ekképpen pedig az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz benyújtásának alapjául szolgálhatnak. Az Alaptörvény E) cikk (2) bekezdése, az M) cikk (1) bekezdése, a T) cikk (3) bekezdése, valamint az I. cikk (1) bekezdése ugyanakkor ilyen jogot nem tartalmaz, így az Alaptörvény ezen rendelkezéseire alkotmányjogi panasz nem alapítható. Az indítványozó ezen hivatkozásaival összefüggésben az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is fenntartja a korábbi következetes gyakorlatát, miszerint: „Az Alaptörvény E) cikk (2) bekezdésével, M) cikk (1) bekezdésével, T) cikk (3) bekezdésével, I. cikk (1) bekezdésével összefüggésben az Alkotmánybíróság rámutat arra, hogy valamely államcél vagy egyéb alaptörvényi rendelkezés megsértésének a megállapítása alkotmányjogi panasz keretében nem indítványozható. Az Alaptörvény hivatkozott rendelkezései nem minősülnek az Alaptörvényben biztosított jogoknak, a felhívott alaptörvényi rendelkezések címzettjei nem az indítványozók, nem biztosítanak számukra jogot, ezért alkotmányjogi panaszt sem lehet közvetlenül ezekre alapítani. Ezért az utalt alaptörvényi rendelkezésekkel összefüggésben érdemi vizsgálat lefolytatásának nincs helye {3231/2017. (X. 3.) AB végzés, Indokolás [21]; 3203/2015. (X. 14.) AB végzés, Indokolás [9]; 3386/2020. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [14]}” {3044/2021. (II. 19.) AB végzés, Indokolás [28]}.
- [9] Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt – az egyéb feltételek megléte mellett – abban az esetben fogadja be, amennyiben az határozott kérelmet tartalmaz. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdése értelmében a kérelem akkor határozott, ha azon túlmenően, hogy megjelöli az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét [b) pont], egyértelmű, alkotmányjogilag is értékelhető indokolást is tartalmaz arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabályi rendelkezés, illetőleg bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel [e) pont].
- [10] Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint az indítvány érdemi elbírálásának akadálya, ha az nem kapcsolja össze alkotmányjogilag értékelhető módon az Alaptörvény felhívott rendelkezését a támadott bírói döntéssel, illetőleg jogszabályi rendelkezéssel {hasonlóan lásd például: 3338/2020. (VIII. 5.) AB végzés, Indokolás [13]; 3434/20. (XII. 9.) AB végzés, Indokolás [34]–[35]; legutóbb megerősítette: 3181/2022. (IV. 22.) AB végzés, Indokolás [8]}. Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben kiemelte azt is, hogy „a megsérteni vélt alaptörvényi rendelkezés sérelmének állítása önmagában nem alapozza meg az alkotmányossági vizsgálatot, ehhez az is szükséges, hogy az indítványozó bemutassa a támadott bírói döntés és a megjelölt alaptörvényi rendelkezés tartalma közötti ellentétet, azaz a támadott ítélet által okozott alapjogi sérelmet {lásd például: 3300/2020. (VII. 17.) AB végzés, Indokolás [13]}” {3434/20. (XII. 9.) AB végzés, Indokolás [38]}.
- [11] Az Alkotmánybíróság főtítkára – az elsőfokú bíróság megkeresését követően – 2021. január 13-án kelt levelében tájékoztatta az indítványozót arról, hogy indítványa hiányos, mert az indítvány nem tartalmaz kellő, alkotmányjogilag is értékelhető indokolást arra nézve, hogy az alaptörvény-ellenesnek tartott bírói döntések az Alaptörvényben biztosított jogait mennyiben és miért sértik. Az indítványozó a hiánypótlási felhívásra az indítványát határidőben kiegészítette.

- [12] Az Alkotmánybíróság ugyanakkor megállapította, hogy a kiegészített indítvány sem felel meg a határozottság és egyértelműség követelményének, mert nem tartalmaz az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjának megfelelő indokolást. Az alkotmányjogi panasz kiegészítésében ugyanis az indítványozó – amellett, hogy újabb két olyan alaptörvényi rendelkezésre is utal, amelyekre az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján alkotmányjogi panasz szintén nem alapítható [M] cikk (2) bekezdés, 28. cikk] – továbbra sem adott elő alkotmányjogilag értékelhető érvelést. Ehelyett kizárólag olyan szakjogi jellegű, az európai uniós jogszabályok és joggyakorlat (szerinte helyes és a sérelmezett bírói döntésekben foglaltakkal össze nem egyeztethető) értelmezésével kapcsolatos érveket és az azokból általa levont következtetéseket adott elő, amelyek nézete szerint mind arra mutatnak, hogy a pénzügyi intézet által számára az árfolyamkockázatokról a szerződéskötéskor adott tájékoztatás, szemben az eljáró bíróságok megállapításaival, nem volt elégségesnek tekinthető.
- [13] Mindezekre tekintettel megállapítható volt, hogy az indítványozó annak ellenére, hogy az eredeti beadványában több, az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében és részben a (7) bekezdésben rögzített jogok [tisztességes bírósági eljáráshoz való jog; jogorvoslathoz való jog] tartalmával kapcsolatos korábbi alkotmánybírósági megállapítást is helytállóan idézett, ezen jogok alapjogi védelemben részesülő tartalmát (azok sérelmét) alkotmányjogilag is értékelhető érvek kifejtése mellett – azon túlmenően, hogy a sérelmezett ítéletek indokolásában írtakból levont (számára kedvezőtlen tartalmú) bírói következtetéssel nem ért egyet – valójában nem kapcsolta össze a támadott bírói döntés(ek) valamely általa lényegesnek vélt konkrét hiányosságával. Erre tekintettel a kiegészített indítványban foglalt érvelés nem felel meg az indokolás alkotmányjogi szempontú értékelhetőségével kapcsolatos, az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjából fakadó elvárásnak, és ekként az ugyanezen bekezdésben rögzített határozott kérelem követelményének sem; ezért az indítvány érdemi elbírálására nem volt lehetőség.
- [14] Az Alkotmánybíróság mindazonáltal az indítványban foglalt érvelés tartalmával összefüggésben a jelen ügy kapcsán is rámutat arra, hogy az abban foglalt, az uniós jogszabályok helyes értelmével és alkalmazásával kapcsolatos vélt vagy valós ellentétre hivatkozással benyújtott alkotmányjogi panaszok érdemi elbírálására következetes gyakorlata alapján – hatáskör hiányában – egyébként sincs lehetősége. Jelen indítvány kapcsán is helytálló az Alkotmánybíróság számos korábbi, hasonló tárgyú ügyben tett azon megállapítása, hogy az indítványozó bár formálisan Alaptörvényben biztosított jog sérelmére hivatkozik, tartalmát tekintve azonban valójában az uniós joggal – az Európai Unió működéséről szóló szerződés cikkeivel, az Európai Unió Bírósága ítéleteivel és irányelvi rendelkezésekkel – való ellentétet állít. Azonban az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint „nem vizsgálható érdemben a támadott bírósági ítélet uniós joggal való esetleges ellentéte, mert az Alkotmánybíróságnak sem az Alaptörvény, sem az Abtv. alapján nincs erre vonatkozó hatásköre” {3472/2021. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [6]}. Az „uniós jog értelmezése [...] alapvetően szakjogi kérdés. Még az előzetes döntéshozatali eljárások kezdeményezésének szakjogi kérdéseiben sem foglal állást az Alkotmánybíróság” {3290/2021. (VII. 7.) AB végzés, Indokolás [33]}. Az Alkotmánybíróság erre figyelemmel egyébként sem vizsgálhatta volna meg az indítványozóknak az uniós jog megsértésével kapcsolatos érveit {legutóbb megerősítette: 3196/2022. (IV. 29.) AB végzés, Indokolás [23]}.
- [15] Megjegyzi továbbá az Alkotmánybíróság, hogy egyebekben az indítványban a sérelmezett bírói döntésekkel szemben felhozott érvek törvényességi, és nem alkotmányossági kifogásoknak lennének tekinthetőek; az állítása szerint – a vonatkozó uniós előírások szerinte helyes értelmezésével való ellentét fennállása okán – hiányos bizonyítási eljárással, valamint kellő indokolás nélkül meghozott bírói döntések vezettek a tisztességes eljáráshoz való joga, illetve más alapjogai sérelméhez. Az Alkotmánybíróság azonban a jelen ügy kapcsán is hangsúlyozza azt a következetesen képviselt, többször megerősített álláspontját, miszerint „[a]z Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés d) pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna” {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}.
- [16] Ebből következően az Alkotmánybíróságnak ez okból kifolyólag sem lett volna hatásköre a jelen indítvány alapján a bíróságok tevékenységének, a bizonyítékok értékelésének, a tényállás megállapításának; vagyis a vitatott – és az eljáró bíróságok által részletesen megindokolt – döntéseknek a szakjogi-jogértelmezési kérdésekben történő felülbírlatára, mivel feladata kizárólag az Alaptörvényben biztosított jogok védelme. Az Alkotmány-

bíróság (az Alaptörvény, az Abtv. és a saját következetes gyakorlata alapján egyaránt) kizárólag a bírói döntések alkotmányossági kontrolját végzi és ezért tartózkodik a szakjogi értelmezést igénylő kérdésekben történő felülbírálattól {erról lásd elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]–[15]}.

- [17] 4. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy figyelemmel az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában foglaltakra az alkotmányjogi panasz befogadására, mivel az nem felel meg az ehhez szükséges törvényi feltételeknek, nincs lehetőség. Az Alkotmánybíróság ezért a kérelmet az Ügyrend 30. § (2) bekezdés h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2022. június 28.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2132/2020.

